

Memo visie accountants-opleiding

Aan	Expertgroep Herijking beroepsprofiel en (stelsel van) opleiding accountant
Van	Faculty Audit & Assurance
Datum	25 mei 2023
Betreft	Uitwerking visie op opzet accountantsopleiding

Geachte leden van de expertgroep,
Beste Leen, Edith, Margreeth,

Op 26 april jongstleden ontvingen wij als faculty Audit & assurance jullie verzoek tot het uitwerken van een reactie met daarin een visie op het rapport “Stip aan de horizon”. Gezien het belang van het rapport op de inrichting van onze accountantsopleiding en op het beroep delen wij middels deze schriftelijke reactie graag onze visie. We treden graag met jullie in verdere dialoog indien dit bijdraagt aan meer begrip en een verdergaande uitwerking. Hierna gaan wij achtereenvolgens in op:

1. Huidige opleiding
2. Onze visie op de opleiding
3. Overige observaties en aandachtspunten
4. Afsluiting

1. Huidige opleiding

De huidige accountantsopleiding bestaat uit twee delen: de theoretische opleiding en de praktijkopleiding. De uitgangspunten voor beide onderdelen van de opleiding zijn gebaseerd op de eindtermen van de CEA welke (weliswaar met periodieke aanpassingen) dateren uit 2014. Zowel in de eindtermen als in de opleiding wordt onderscheid gemaakt tussen de assurance-variant en de MKB-variant. In de opleiding is, gebaseerd op de eindtermen, ruimte voor de ontwikkeling van vaardigheden.

2. Onze visie op de opleiding

De opleiding behoeft wat ons betreft een grondige herziening. Dit begint met de duiding van de opleiding: er is sprake van één opleiding en niet van een theoretische opleiding en een praktijkopleiding. Dat zowel een theoretisch deel als een praktijkdeel onderdeel zijn van deze opleiding is evident. Een volledige (of tenminste verdergaande) integratie van het praktijkdeel en het theoretisch deel is noodzakelijk om uiteindelijk goede accountants op te kunnen leiden. Hierdoor wordt het begrip van trainees voor het praktijkdeel van de opleiding

in relatie tot het theoretisch deel duidelijker en vergroot dit daarmee de aantrekkelijkheid van de opleiding. Hierbij is te overwegen om de duur van het praktijkdeel tijdens de opleiding in te korten. Elementen die nu in het praktijkdeel zijn opgenomen kunnen dan een plek krijgen in de periode vanaf afstuderen als startbekwaam accountant tot het moment van eindverantwoordelijk accountant. De borging voor de juiste naleving hiervan dient verder uitgewerkt en verankerd te worden in regelgeving.

Het beroepsprofiel is leidend voor de opleiding en als gekozen wordt voor een onderscheid in het beroepsprofiel tussen een MKB-accountant en een controlerend accountant dan moet dit ook tot uitdrukking komen in de wijze waarop de opleiding wordt ingericht. Daarbij zou wat ons betreft de opleiding tot “controlerend accountant” altijd academisch moeten zijn. Daarnaast moet het beroepsprofiel ook de basis vormen voor de permanente educatie: als we immers vinden dat het beroepsprofiel datgene is waarvan we mogen verwachten dat een accountant daaraan voldoet dan moeten ook afgestudeerde accountants daaraan voldoen en daarmee up-to-date blijven gedurende zijn of haar werkzame leven.

Te overwegen is om de opleiding alleen in te richten voor het post-initieel en post-graduate onderwijs. Het lijkt buitengewoon lastig om eindtermen op te stellen en te laten naleven door onderwijsinstellingen in de bachelor en master-onderdelen van de opleidingen. Door alleen eindtermen te formuleren voor het post initieële en post graduate deel van de opleiding ontstaat uiteraard wel een noodzaak tot het formuleren van een minimaal instroomniveau en moet in voorkomende gevallen een ingangstoets en/of een deficiëntieprogramma worden volbracht. Hiermee kan op relatief eenvoudige wijze een brede instroom in de opleiding worden gefaciliteerd.

In het onderwijsmodel voor de controlerend accountant is het wat ons betreft van belang dat vooral analytische vaardigheden, conceptuele modellen en het belang van gedrag en cultuur centraal staan. We vinden het daarbij belangrijk dat accountants goed worden opgeleid om adequaat te kunnen communiceren en debatteren. Daarnaast merken we op dat projectmanagement bij de uitvoering van controles belangrijk is voor het leveren van onomstreden kwaliteit. Het grotere belang van de regierol als gevolg van toenemende vereiste specialistische kennis versterkt dit.

3. Overige observaties en aandachtspunten

Uitgangspunt voor de opleiding zou wat ons betreft de kerntaak van de accountant moeten zijn: het verschaffen van zekerheid bij informatie ten behoeve van het maatschappelijk belang.

Wij vragen ons af of er voldoende onderzoek is gedaan naar de relaties tussen lengte en duur van de opleiding, de (gepercipieerde) zwaarte van de opleiding en de aantrekkelijkheid van de opleiding en het accountantsberoep. Wij adviseren u hierop meer duiding te geven cq. aannames hierop te (laten) valideren door onderzoek.

Er moet één verantwoordelijke partij komen voor de gehele opleiding. Nu is dit verdeeld over CEA en RPO.

Innovatie zou integraal onderdeel moeten zijn van de opleiding of tenminste het belang van innovatie en de wijze waarop innovatie een rol kan spelen in de beroepsuitoefening van een

accountant. Dit vraagt ook een zekere mate van flexibiliteit in de inrichting van het onderwijs. Wij doen de suggestie om middels een periodieke stakeholdersdialoog zicht te houden op belangrijke innovaties die zich voordoen en met elkaar stil te staan bij de impact hiervan op de uitoefening van het accountantsberoep. En in het verlengde daarvan op de inrichting van de accountantsopleiding. Wij benadrukken hier het belang van een daadkrachtige executie en monitoring hierop.

De vorm waarin het onderwijs wordt aangeboden behoeft tenminste een zekere herziening. Het betrekken van onderwijskundigen in dat proces en daarmee ook in de inrichting van het opleidingsmodel is daarbij onontkoombaar. Bijvoorbeeld reflecteren en debatteren over complexe praktijksituaties zouden voor de persoonlijke vorming van accountants in opleiding een veel nadrukkelijker rol kunnen krijgen.

We adviseren om te onderzoeken of de huidige wijze van toetsen nog aansluit op hetgeen noodzakelijk is of verwacht mag worden van een accountant in de uitoefening van zijn of haar beroep (met name het landelijk examen in schriftelijke vorm). Wij denken dat door verschillende toetsvormen te hanteren en deze op verschillende momenten van de opleiding af te nemen beter aangesloten kan worden bij verschillende leerbehoeften en -voorkeuren van accountants in opleiding.

4. Afsluiting

Wij houden ons uiteraard van harte aanbevolen met u verder in dialoog te treden gericht op verdere uitwerking en/of verdieping, danwel na te denken over de eventueel benodigde opvolging of validatie van aannames.

Namens faculty Audit & Assurance,

Drs. J.M.A. Brak RA

